(دەرسی 15)

شێروان شادی شەمێ

شەو

مێش

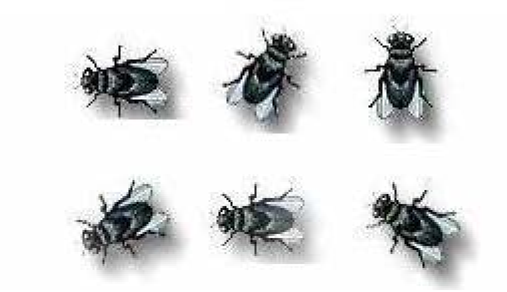

شەش مێش

شادی و شەش ماشێن

شێروان و شەمێ

شێروان وەرە !

شەمێ وەرە !

شێروان و شەمێ وەرن !

شێروان و شەمێ وەرن ، بابە ئاش دێنێ .

شـ ش

تـەمرینـی مـامۆستـا و قوتـابـی

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

شـ شـ شـ شـ شـ شـ

شـ شـ شـ شـ شـ شـ

شـ شـ شـ شـ شـ شـ

ش ش ش ش ش ش

ش ش ش ش ش ش

ش ش ش ش ش ش

تـەمرینـی دەنگ و دەنگبزوێن :

شا شە شو شیـ شی شێـ شێ

شا شە شو شیـ شی شێـ شێ

شا شە شو شیـ شی شێـ شێ

ماموٚستا : ئەم دوو دەنگانەی ژێرەوەمان خوێندووە:

(سـ ـ س)　　　(شـ ـ ش)

ئێستا سەیری ئەم وشانەی ژێرەوە بکە . هەر وشەیەک کە بە دەنگی (سـ) دەست پێ دەکات، لە ژێر دەنگی (سـ) دا بینووسە و هەر وشەیەکیش کە بە دەنگی (شـ) دەست پێ دەکات، لە ژێر دەنگی (شـ) دا بینووسە. وشەکان ئەمانەن:

شادان ـ سارد ـ سارا ـ شەو ـ شار ـ سەر ـ شەش ـ ساوان ـ شان ـ سەما ـ

	سـ	شـ
1	....	....
2	....	....
3	....	....
4	....	....
5	....	....

ـ لە ژێرەوە سێ وشە بنووسە ، کە بە پیتی (د) دەست پێکرابن:

1 ....　2 ....　3 ....

ـ ئەم ڕستانە بخوێنەوە .

1

شێروان وەوە !
شەمێ وەرە!
شێروان و شەمێ وەرن !

2

سامان دار ئاو دەدا.   ئاوات دار ئاو دەدا.

سامان و ئاوات دار ئاو دەدەن .

3

بابە ئاش دێنێ .   دادە ئاش دێنێ .

بابە و دێدە ئاش دێنن .

ـ لە ژێرەوە دا دەنگێک و دەنگبزوێنێکمان پێکەوە گرێ داون، تۆیش هەر دووکیان پێکەوە بخوێنەوە:

دەنگ	دەنگبزوێن	دەنگ و دەنگبزوێن پێکەوە
ئـ	.... ا	ئا
تـ	.... ا	تا
ڕ	.... ا	ڕا
ر	.... ا	را
نـ	.... ا	نا
د	.... ا	دا
و	.... ا	وا
سـ	.... ا	سا
شـ	.... ا	شا
مـ	.... ا	ما

(دەرسی 16)

جوانە

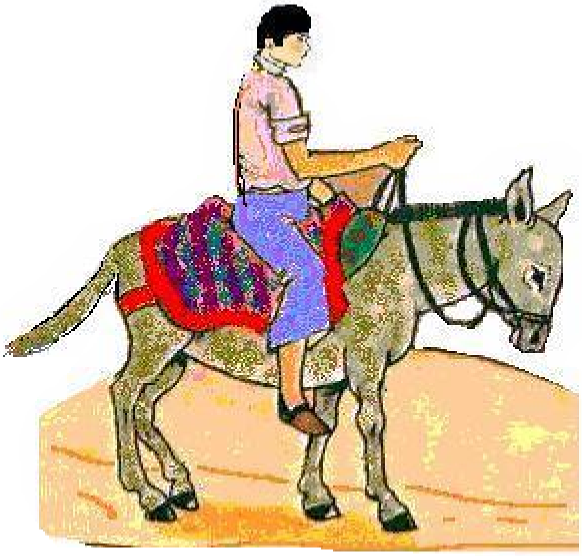

جامی

ساج

جاشک

جامی

جوانه

جامی وەرە نان بەرە بۆ بابە .
جامی وەرە ئاو بەرە بۆ بابە.

جوانە من نايەم !
جوانە من نانى ساج نابەم بۆ بابە.
نانى ساج ڕەشە .
بابە نانى ڕەشى ناوێ .

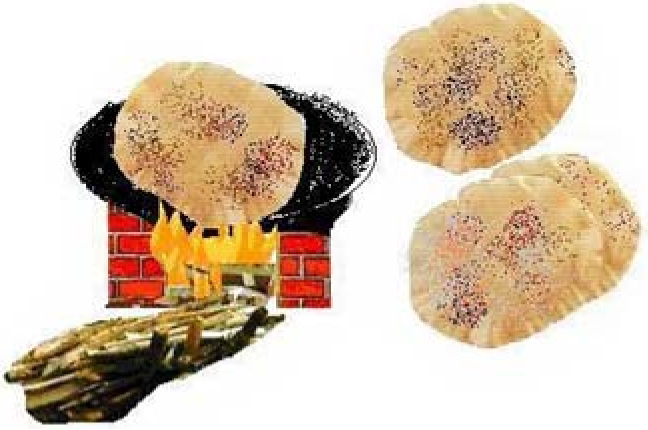

نانى ساج ڕەشە .
بابە نانى ساجى ناوێ.

جـ ج

تـەمرینـی مامۆستا و قوتابـی

□□

ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ
ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ
ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ ﺟ

ج ج ج ج ج ج
ج ج ج ج ج ج
ج ج ج ج ج ج

تـەمرینـی دەنگ و دەنگبزوێن :

جە جا جو جیـ جی جێـ جێ
جە جا جو جیـ جی جێـ جێ
جە جا جو جیـ جی جێـ جێ

ماموٚستا: خشتە باتاڵەکان بە پیتی پێویست پڕ کەوە:

1ـ برای شادی و شەمێ یە.

ن	ا	و	ر	ێـ	

2ـ برای جوانەیە .

ی	م	ا	

3ـ نانی ساجی ناوێ .

	ـبـ	ا	بـ

ـ ئەم دوو وشەیە بخوێنەوە :

مار

ماسی

ـ ئەگەر ئەم دوو وشەیە لێک گرێ بدەی، وشەیەکی تازەیان لێ ساز دەبێت.

مار .... ماسی

مارماسی

ـ ئەم دوو وشەیەش بخوێنەوە:

ئاو

دار

هەر ئەو جۆرەی کە دوو وشەی (مار) و (ماسی) بوون بە (مارماسی) ،
دوو وشەی (ئاو) و (دار)یش پێکەوە دەبن بە (ئاودار).
ترێ ئاودارە . سێو ئاودارە. تۆیش چەند میوەی ئاودار بۆ ماموٚستا بڵێ.

ـ ئەم ڕستەی خوارەوە وشەیەکی لێ داکەوتووە، ئەگەر بتوانی وشەکە بدۆزیتەوە و ڕستەکە تەواو بکەیت، زانا و ئازی .

بابە نانی ڕەشی ....

ـ ئەوە چییە ؟

1ـ ئەگەر توونیمان بێ ، دەیخۆینەوە :

ئـ		و

2ـ ئەگەر برسیمان بێ ، دەیخۆین :

نـ		ن

ـ ئەم وشانە بخوێنەوە و بڵێ دەنگی ئاخریان چییە ؟

سێو ـ سارا ـ ڕێواس ـ ترێ ـ دەرمان ـ سارد ـ ساج ـ باج ـ مێش ـ شەش ـ ئاوات ـ ئەرەس ـ باران ـ جوان ـ جوانە ـ جار ـ ئاش ـ

ـ لەم پیتانەی خوارەوە دا کێهەیان دەناسی بە قەڵەمەکەت بە سەریان دا وەرەوە و ڕەشتریان بکە.

مـ بـ تـ جـ د سـ شـ نـ یـ

ڕ و ر

دەرسی 17

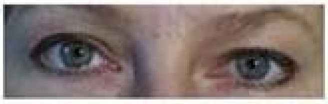

چاو چاو

چرا

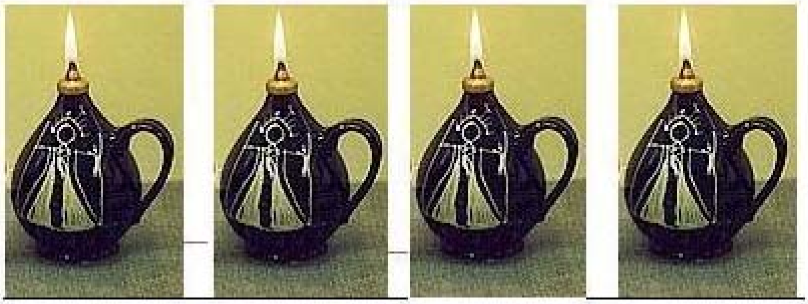

چوار چرا

چەوەندر

ماچ

ماچ

چیمەن چاوی دەیشێ .

چوار شەوە چیمەن چاوی دەیشێ .
مام جەواد بابی چیمەنە .
بابی چیمەن چەوەندەر ئاو دەدا .
چەوەندەر ئاوی نەبێ ، چرچ دەبێ .
چیمەن چاوی دەیشێ و ناسرەوێ .
چاوی چیمەن بە ماچ باش نابێ .
چاوی چیمەن دەرمانی دەوێ .

مام جەواد چەوەندەر ئاو دەدا.

مام جەواد چەوەندەر بە ئاوی چەم ئاو دەدا.

چیمەن چاوی دەیشێ و دەرمانی دەوێ.

تـەمرینـی مـامۆستـا و قوتـابـی

▯▯

چـ	چـ	چـ	چـ	چـ	چـ
چـ	چـ	چـ	چـ	چـ	چـ
چـ	چـ	چـ	چـ	چـ	چـ

چ	چ	چ	چ	چ	چ
چـ	چـ	چـ	چـ	چـ	چـ
چـ	چـ	چـ	چـ	چـ	چـ

تـەمرینـی دەنگ و دەنگبزوێن :

چە	چا	چۆ	چێـ	چی	چیـ	چو
چە	چا	چۆ	چێـ	چی	چیـ	چو
چە	چا	چۆ	چێـ	چی	چیـ	چو

مامۆستا : ئەم چەند ڕستەی ژێرەوە بخوێنەوە :

شێروان وەرە ! شەمێ وەرە ! شێروان و شەمێ وەرن!

ـ ئەمجار بڕوانە ئەم ڕستەی خوارەوە و بزانە چ وشەیەکی گرینگی لێ داکەوتووە. وشەکە بدۆزەوە و لە شوێنی خۆیدا بینووسەوە .

شێروان و شەمێ ....

ـ جێی باتاڵی ئەم دوو ڕستانە بە دوو وشەی پێویست پڕ کەوە:

دێدە ئاش دێنێ.

بابە ئاش دێنێ.

دێدە و بابە ئاش ....

ئاوات دار ئاو دەدا. تارا دار ئاو دەدا.

تەوار دار ئاو دەدا.

ئاوات و تارا و تەوار دار ئاو ....

ـ ئەم وشانەی خوارەوە بخوێنەوە و بڵێ دەنگی یەکەمیان چییە : شادی ـ شاد ـ شادان ـ شار ـ شەڕ ـ شەمێ ـ شەش ـ

ـ پرسیار : 1 ـ دەنگی یەکەمی هەموو وشەکانی سەرەوە چی بوو ؟

2 ـ ئایا دەنگی یەکەمی وشەکانی سەرەوە، بە تیپی (ش)ی گەورە دەست پێکراون یان بە تیپی (شـ)ی بچووک ؟

□□□

ـ بۆ زانین :

ئەگەر زمانی کوردی بە خەتی لاتینی بنووسین ، تیپی گەورەی پیتەکان دەتوانن لە سەرەتای وشە دا بێن ، بەڵام بەم خەتەی کە ئێستا پێی دەنووسین ، شکڵی گەورەی پیتەکان قەت لە سەرەتای وشە دا نایەن و وشەکان هەمیشە بە تیپی بچکۆڵە دەست پێ دەکرێن.

□□□

- سێ ڕستەی خوارەوە بخوێنەوە. ئەمەش بزانە کە لە سێ ڕستەکاندا هەر بەس یەکیان ڕاستە و ئەوانی تر هەڵەن. کێ بتوانێ لە بەرامبەر ڕستەی ڕاست دا ئەم نیشانەی(+) دابنێ، ئافەرین وەردەگرێت.

بەرد ئاوی دەوێ . ...

ئاسن ئاوی دەوێ. ....

دار ئاوی دەوێ. **......................**

- لە نێو خشتەکانی ژێرەوەدا ناوی دوو گیاندار نووسراوە، بەڵام دەنگی یەکەمی هەر دووک گیانداراەکان لە خشتەی یەکەمدا داکەوتووە. کێ بتوانێ ئەو پیتە بدۆزێتەوە و ناوی دوو گیاندارەکانمان بۆ بخوێنێتەوە، ئافەرینێک وەردەگرێت.

ی	س	ا	م	ر	ا	
						ا
						ر

مار - مارماسی

ـ سامان ئەم چەند ڕستەی خوارەوەی نووسیوە، بەڵام لە هەر ڕستەیەکدا وشەیەکی بیر کردووە. وشەبیرکراوەکانیش لە خوارەوە هاتوون ، سامان گەلێکتان سپاس دەکات ئەگەر وشەکان لە ڕستەکاندا جێ بدەنەوە و ڕستەکانی بۆ تەواو بکەنەوە.

1ـ ڕێوی داوی ....

2ـ ئاوات ئاو ....

3ـ تارا و ئاوات و تەوار ئاو ....

4ـ دێدە سێ .... ئاو دەدا .

5ـ بابە بێستان ئاو............. .

دێنێ	دیوە	دێنن	داران	نادا

لە ژێرەوە، وشەکانمان لە دوو بەشی (1) و (2) دا نووسیون.

تۆیش تەواوی وشەکە لە بەشی(3) دا بنووسەوە!

(1)	(2)	(3)
دا	را	....
با	رام	....
سا	را	....
بێ	ری	....
سا	رم	....
با	ران	....
ڕێ	واس	....

gesh.com

دەرسی 18

دۆ

مۆرە

نۆ مۆرە

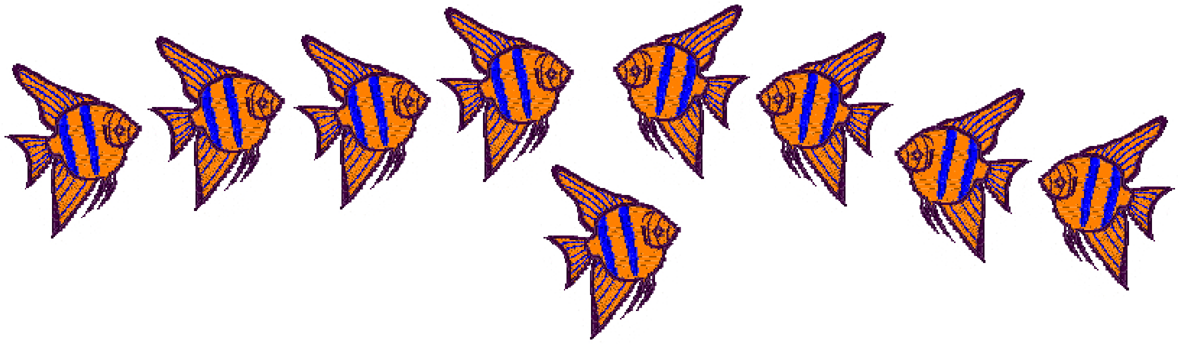

نۆ ماسی

سۆران سەری دێشێ

نۆ شەوە سۆران سەری دەیشێ.
مام ئۆمەر دێ .
مام ئۆمەر برای بابی سۆرانە.
مام ئۆمەر دەرمان دەدا بە سۆران.

دەرمانی مام ئۆمەر بۆ سەرئێشە باشە.
دەرمانی مام ئۆمەر بۆ چاوئێشە نابێ.
سەری سۆران بە دەرمانی مام ئۆمەر ئێشی نامێنێ.

سۆران

مام ئۆمەر

شادی دۆ دێنێ .
شادی بۆ مام ئۆمەر دۆ دێنێ.
دۆی شادی ترشە .
دۆی شادی بۆ مام ئۆمەر باشە.

ۆ

شادی

شادی دۆ دێنێ .

دۆی شادی ترشه.

دۆی ترش بۆ مام ئۆمەر باشه.

مام ئۆمەر مامی شادی و سۆرانه.

تەمرینی مامۆستا و قوتابی

[illegible]

ۆ	ۆ	ۆ	ۆ	ۆ	ۆ
ۆ	ۆ	ۆ	ۆ	ۆ	ۆ
ۆ	ۆ	ۆ	ۆ	ۆ	ۆ

تەمرینی دەنگ و دەنگبزوێن :

ئۆ بۆ رۆ ڕۆ دۆ یۆ نۆ سۆ تۆ مۆ شۆ جۆ چۆ

ئۆ بۆ رۆ ڕۆ دۆ یۆ نۆ سۆ تۆ مۆ شۆ جۆ چۆ

ئۆ بۆ رۆ ڕۆ دۆ یۆ نۆ سۆ تۆ مۆ شۆ جۆ چۆ

مامۆستا : ئەم دوو ڕستەیە بخوێنەوە:
1 ـ مام ئۆمەر مامی شادی و سۆرانە.
2ـ مام بارام مامی ئارامە .

ـ ئەم ڕستەیەش بخوێنەوە.
ئاوات و ناسر بران .

ـ ئێستا تۆیش جێی بەتاڵی ئەم دوو ڕستەی خوارەوە بەم دوو ناوەی بەرامبەریان پڕ کەوە:

ئاوات برای .... ناسر

ناسر برای .... ئاوات

ـ ڕستەی ژمارە (1) و (2) بخوێنەوە و بڵێ هیچ جیاوازییەک دەبینی؟
1ـ ئاوات و ناسر بران .
2ـ ناسر و ئاوات بران .

ـ دەگەڵ برادەری پەنا باڵت دوو بە دوو دانیشن . تۆ وشەکانی بەری (1) بۆ ئەو بخوێنەوە و ئەو دەنگی یەکەمیان بە تۆ بڵێ. ئەمجار برادەرەکەت وشەکانی بەری (2) بۆ تۆ بخوێنێتەوە و تۆ دەنگی یەکەمی وشەکان بۆ ئەو بڵێ.

1	2
شادی	سارد
بەرد	سەر
شاد	سەما
شادان	سی
برا	باب
شار	سەرما
شەڕ	چاو
بێری	چرا
شەمێ	شێروان
سەما	ساج
بۆر	ڕەش
شەش	سۆما
بەبە	مێش

ـ ئەمجار جیگاکانتان بگۆڕن. برادەرەکەت وشەکانی بەری (1) بخوێنێتەوە و تۆ دەنگی یەکەمیان بڵێ. دوایەش تۆ وشەکانی بەری (2) بخوێنەوە و برادەرەکەت دەنگی یەکەمیانت پێ بڵێ.

(1)	(2)
باب	مەردان
برا	ساز
سەر	سەما
سەرا	سێ
جەواد	بابان
نان	سیروان
ئۆمەر	چاوە
سۆران	چوار
ڕێوی	شیر
شاد	جەواد
جادە	ڕەشمار
جوانە	شەمامە
چەوەندەر	میوە

ـ ئەمانە بخوێنەوە :

باش ـ باشە ـ باش دەبێ ـ باش نابێ

ترش ـ ترشە ـ ترش دەبێ ـ ترش نابێ

چاوئێشە ـ چاوم دەیشێ ـ چاوم نایەشێ

سەرئێشە ـ سەرم دەیشێ ـ سەرم نایەشێ

دەرسی 20

سەیران　　　　　　　　یاسەمەن

سەیران دۆستی یاسەمەنە.
سەیران دێتە سەردانی یاسەمەن

سەیران ترێ و سیو بۆ سەیران دێنێ .
ترێی سەیران شیرینە.
سێوی سەیران ترشە.

ی　　یـ

ئەم وشانە بخوێنەوە و سێ جارانیشیان بنووسەوە.

یار یاوەر یاسەمەن یەمەن یۆنان مامەیارە یۆنس

....

....

....

میراوا مریەم سیما شوشە سینەما تایبەت بەیت

....

....

....

ئاسۆ ئاهۆ تەوار مینا باتمان ئامێد چەور چەوەندەر چاو

....

....

....

دەرسی 21

کەو

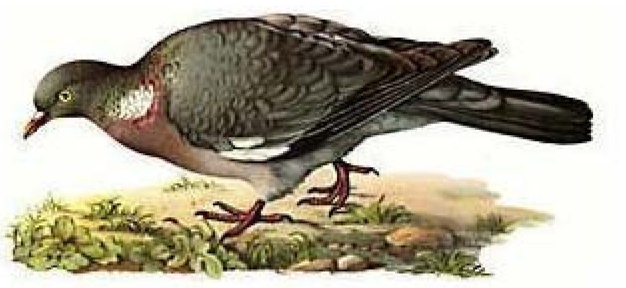

کۆتر

کەروێشک

دایک

کتێب

ئاكام   كانی   كاك سامی

كاك سامی ڕاوی كەو دەكا .
كاك سامی داو دادەنێ و كەو دە داو دەكەوێ.
دەندووكی كەو سوور و جوانە .
كاك سامی باوكی كانی و ئارامە .
كانی ، نان و ئاو بۆ باوكی دەباتە كێو .
ئاكام ، داوی كەو بۆ باوكی دەباتە كێو .
ئێواران كاك سامی و كانی و ئاكام دینەوە دێ .

ڕاوی کەو

کانی نان دەبا بۆ کێو .
کانی ئاو دەبا بۆ کێو .
ئارام داوی کەو دەبا بۆ کێو.

کانی ئاکام

کانی نان دەبا بۆ باوکی .
کانی ئاو دەبا بۆ باوکی.
کانی نان و ئاو دەبا بۆ باوکی.
کانی و ئاکام ، نان و ئاو و داوی کەو دەبەن بۆکێو.

تـەمرینـی مامۆستا و قوتابـی

□□□

کـ کـ کـ کـ کـ کـ

کـ کـ کـ کـ کـ کـ

کـ کـ کـ کـ کـ کـ

ک ک ک ک ک ک

ک ک ک ک ک ک

ک ک ک ک ک ک

تـەمرینـی دەنگ و دەنگبزوێن :

کە کا کێـ کۆ کیـ کی کو کوو کۆ

کە کا کێـ کۆ کیـ کی کو کوو کۆ

کە کا کێـ کۆ کیـ کی کو کوو ک

مامۆستا : ئەم پیتانەی ژێروەمان خوێندوون. ئەم پیتانە فۆرمی گەورە و بچووکیان هەیە . بەڵام بەشێک لەو پیتانەی کە خوێندوومانن، هەر بەس یەک فۆڕمیان هەیە و گەورە و بچووکیان نییە. سەیری خوارەوە بکە و ببینە !

بچووک	گەورە	ئەم پیتانە هەر بەس یەک فۆڕمیان هەیە.
بـ	ب	ئـ
تـ	ت	ا
نـ	ن	د
مـ	م	و
کـ	ک	ۆ
سـ	س	وو
شـ	ش	ر
ێـ	ێ	ڕ
یـ	ی	
جـ	ج	
چـ	چ	
کـ	ک	

ـ سەیری فۆڕمی بچووکی پیتەکانی ژێروو بکە:

بـ تـ نـ مـ کـ شـ یـ ێـ جـ چـ

ئەمجار سەیری فۆڕمی گەورەی هەر ئەو پیتانەی سەرەوەش بکە :

ب ت ن م ک ش ی ێ ج چ

ـ دوو فۆڕمی گەورە و بچووکی پیتەکانی سەرەوە لە سەر خەتێک نووسراون، کە ئێمە بەم خەتانە دەڵێین:(خەتی زەمینە).

ـ هەروەکی دەیبینن ، تیپی بچووکی پیتەکان کلکدارن و کلکیان لە سەر خەتی زەمینە ڕاکشاوە. بەڵام تیپی گەورەی پیتەکان بێ کلکن و لە سەر خەتی زەمینە ڕانەکشاون.

هەر پیتێک کە کلکدار بێ و کلکی لە سەر خەتی زەمینە ڕاکشابێت، ئەو توانایەی هەیە کە لە هەر دوو سەرانەوە بە پیتی دیکەوە بلکێت.

ـ بۆ وێنە سەیری ئەم چەند ڕستەیەی خوارەوە بکە. لە ڕستەکاندا ئەو پیتانەی کە بە ڕەنگی سوور نووسراون، تیپی بچووکن و کلکیان کەوتۆتە سەر خەتی زەمینە . هەر وەکی گوتمان هەر پیتێکی کە کلکدار بێ و کلکی لە سەر خەتی زەمینە ڕاکشابێ، ئەو توانایەی هەیە کە لە هەر دوو سەرانەوە(لە پێش و لە پاشەوە) بە پیتی دیکەوە بلکێت.

کانی و ئارام نان و ئاو و داوی کەو دەبەن بۆ کێو.

دێدە ، بێستان ئاو دەدا.

چیمەن چاوی دەیشێ .

دۆی ترش بۆ مام ئۆمەر باشە.

مام ئۆمەر برای بابی سۆرانە.

ـ ئێستا سەیری فۆڕمی ئەم پیتانەی ژێرەوە بکە:

(ا ی ر ز وو ه د و)

ـ پرسیار : ئایا ئەم پیتانەی سەرەوە کلکدارن و کلکیان لە سەر خەتی زەمینە ڕاکشاوە؟

وەڵام : نەخێر کلکدار نین و کلکیان لەسەر خەتی زەمینە ڕانەکشاوە.

ئێستا هەر ئەم پیتانە لە ڕستەی خوارەوە دا ببینن:

کا نی کراسی سوور دەبەر دەکا.

کاک کاوە ڕاوی کەو ناکا .

ـ لە دوو ڕستەی سەرەوەدا، هەموو ئەو پیتانەی کە بە ڕەنگی سوور نیشان دراون، بێ کلکن و هەر بۆیە، یان بە تەنیا لە وشە دا هاتوون، یان پیتێکی کلکداریان پێوە لکاوە.

□□□

ـ ئەم وشانە بخوێنەوە . دەنگی یەکەمیان چییە؟ لە خوارەوە خشتەی ماڵی هەموو ئەم وشانە بە پێی دەنگەکانیان جیا کراونەتەوە. وشەکان بخوێنەوە و دانە دانە لە ماڵێک دا جێیان بدە، کە پیتی یەکەمی ئەو وشەیە لە سەر پەڕی خشتەکە دا نووسراوە .

سێو ... نان ... کانی ... داو ... ئاو ... باران ... دار ... بارام ... کەو ...
ڕێواس ... ئاکام ... باوک ... بەبە ... برا ... دەرمان ... کاوە ... ئاش ...
شار ... شەو ... مار ... سامی ... کاک ... سەر ... کەر ... کتێب ... کۆتر ...
چاو ... سەر ... سوور ... شووتی ... شادان ... موو ... شەمێ ... سارم ...
ڕێوی ... چرا ... چوار ... شیروان ... ئۆمەر ... ئارد ... ڕێواس ... ڕەش ...
ترش ... تارا ... دیوار ... دۆ ... تەوار ... وەرە ... بادام ... جەواد ... جامی

سـ	نـ	کـ	د	ئـ	بـ	ڕ	شـ	مـ	چـ	تـ	جـ

ـ پرسیار و وەڵام:

1ـ کێ ڕاوی کەو دەکا ؟

2ـ کێ داو دا دەنێ ؟

3ـ کێ و کێ نان و ئاو و داوی کەو دەبەن بۆ کێو ؟

4ـ بە بڕوای ئێوە، کانی و ئاکام زیاتر کار دەکەن، یان باوکیان ؟

5ـ کەو لە کوێ دەژی ؟

6ـ ئایا ئێوە قەت کەوتان بینیوە ؟

7ـ ئایا ئێوە قەت کۆترتان دیوە ؟

8ـ کەروێشک چی دەخوا ؟

9ـ ئێمە چی دەخۆین ؟

10ـ بەرد چی دەخوا ؟

11ـ من ناوی ئەم چەند شتانە دەڵێم ، ئەوەی کە ئاو دەخوا ، بڵێن (ئا) و کێهەیان ئاو ناخوا بڵێن (نا)!

کەو کۆتر کەروێشک بابە بەرد ئاسن دایە کتێب کەر درگا چرا سەگ پشیلە ماشێن ئەسپ کەوش(پێڵاو) کراس چۆلەکە مامۆستا قەڵەم ئاوات ڕێوی

□□□

ـ شەمێ ئەم چەند ڕستەی ژێرەوەی نووسیوە، بەڵام بۆ تاقیکردنەوەی ئێوە، چەند وشەی لە ڕستەکاندا شاردۆتەوە. ئێوە ڕستەکان بخوێننەوە و وشە بزر بووەکان بدۆزنەوە و لەسەر جێی خۆیان دابنێنەوە.

کاک سامی ڕاوی کەو ....

دەندووکی .... سوور و جوانە.

کانی و ئارام نان و ئاو و داوی کەو بۆ کێو ....

کاک سامی داو دادەنێ و کەو دە داو ....

چەوەندەر ئاوی نەبێ ، چرچ ....

چوار شەوە چاوی سەبری سوور دەبێ و ....

□□

www.gagesh.com